

Protokoll fört vid digitalt möte med Landsbyggsnätverkets styrgrupp den 27e och den 28e maj 2020.

Närvarande både den 27e och den 28e maj:

Jan Cedervärn, Jordbruksverket, ordförande
Lars Björneld, Lokalt ledd utveckling
Caroline Karlsson, Lokalt ledd utveckling FOG
Eva Engström, Länsstyrelserna
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens Förbund
Mathias Mellgren, Företagarna
Sofia Björnsson, LRF
Thomas Norrby, SLU
Åse Classon, Hela Sverige ska leva
Tore Johnsson, Sveriges Fiskares Producentorganisation
Martin Olauzon, Tillväxtverket
Anders Johansson, Coompanion

Närvarande enbart den 28 maj:

Marianne Wetterin, Naturvårdsverket
Anneli Gunnars, Naturbruksskolornas förening

Adjungerade (bägge dagarna)

Lina Andersson, Förvaltningsmyndigheten Jordbruksverket

Från kansliet bägge dagarna:

Maria Gustafsson
Nils Lagerroth
Veronica Andréén
Eva Sundberg, (enbart 27 maj, § 8)
Sara Uddemar

Övriga bägge dagarna:

Maria Ahlsved, Näringsdepartementet
Åsa Wolgast Broberg, Näringsdepartementet

Deltog ej:

Mårten Andersson, Svenska Fotbollförbundet
Åza Rydén, ESF-rådet
Bianca Burkardt Salazar, Näringsdepartementet

(med reservation för att vissa ledamöter ej deltog hela dagarna)

1. Mötets öppnande

Jan Cedervärn öppnade mötet och hälsade de närvarande välkomna i ZOOM-mötet

2. Sekreterare

Nils Lagerroth utsågs som sekreterare.

3. Justerare

Åse Clason utsågs att justera dagens protokoll

4. Föregående protokoll

Frågan om uppföljning av det som noteras i protokollen och det som lyfts av styrgruppen diskuterades. Kansliet kommenterade hur uppföljning görs i de enskilda fallen av det som tas upp på styrgruppsmötet, exempelvis att det tas upp vid senare möten eller förs vidare till arbetsgrupper etc. Styrgruppen har även själva att bevaka hur uppföljning sker och det går också att be om att markera under mötet om något ska följas upp så det särskilt kan föras till protokollet.

Styrgruppen beslutade godkänna protokollet och lägga det till handlingarna

5. Information från Näringsdepartementet och Förvaltningsmyndigheten

Maria Ahlsved, Näringsdepartementet inledde med att berätta att kopplat till Corona och Covid-19 krisen så är det hittills åtta ändringsbudgetar, inkl. vårändringsbudgeten, som presenterats sedan 11 mars. Insatser görs inom fyra områden. Ett område är att minska smittspridningen med exempel på åtgärder som slopad karensdag och stöd på 3 Mdr kr. till kollektivtrafiken. Sedan ett annat område att rädda jobb och företag med korttidspermitteringar, att staten tar sjukansvar, tillfällig sänkning av soc. avg., utökade lånemöjligheter, omställningsstöd med 75% av det procentuella omsättningstappet beräknat på de fasta kostnaderna som var i mars/april, ex kostnad för hyra, leasing räntor, värdeminskningar etc. och även utfodring av djur inom jord- och vattenbruk. Dessa ändringar träder i kraft 1 juli.

Ett tredje område handlar om arbetslösheten, förstärkning av arbetslöshetsersättningar, satsning på gröna jobb och utbildningar. Sedan ett fjärde område för stöd till ekonomisk återhämtning med generellt höjt stöd till kommunsektorn. Det finns mycket information på regeringens hemsida; sök på regeringen.se/covid19ekonomi. Även regeringen.se/foretag har bra information.

Åsa Wolgast Broberg, Näringsdepartementet berättade att för landsbygds- och jordbrukssektorn/ gröna näringarna är det tre uppdrag som kan vara av intresse. Det blir en förstärkning av satsningen Gröna jobb inom skogsstyrelsen med 150 milj. kr som vänder sig till arbetslösa, i synnerhet långtidsarbetslösa som utför insatser för natur- och skogsvård. Tillväxtverket kommer få uppdrag att förstärka matchningsprocessen av säsongsanställda inom trädgårdsnäring och skogsbruk. Den tredje satsningen är förstärkning av utbildningsplatser, ex har SLU fått förstärkning för man förväntar sig att det blir ett större söktryck till universiteten.

Styrgruppen tog upp frågor om migrationsproblemen kring arbetskraft i grön sektor (Gröna jobb har funnits av och till och historiskt har den vänt sig till den kategorien av arbetslösa. Det verkar som det löser sig med arbetskraftsförsörjningen i de flesta delar av landet. Den senaste lägesbilden i förra veckan indikerade inte några större varningar. Det har ändå kommit in en del gästarbetare. Det sker mycket internationella kontakter för att lösa den frågan.), om Tillväxtverkets matchningsinsats gentemot jordbrukssektorn. (det uppdraget ska förstärkas och det finns med i en ändringsbudget)

Åsa Wolgast Broberg fortsatte berätta att gäller landsbygdsprogrammet och nästa CAP. I nuvarande program har regeringen för avsikt att föreslå en stor omfördelningen inom Landsbygdsprogrammet med syfte att täcka upp ett underskott som uppdragat i

miljöersättningarna. Detta förslag ligger hos Övervakningskommittén för synpunkter. Många projekt- och företagsstöd blir av med resterande budget vilket blir bekymmersamt inom myndigheter och bland de som hade velat söka medel. Det är ingen bra utveckling så här sent i programperioden, men som måste hanteras. I samband med detta har budgeten för bredband förstärkts i landsbygdsprogrammet. Det är dock ingen verklig förstärkning utan det blev tvunget att omfördela den budget som fanns kvar för bredband till miljöersättningar. Regeringen gjorde sedan en förstärkning till bredbandet för att balansera upp den omfördelningen som man hade varit tvungen att göra.

Kommissionen har ett förslag som lämnar det möjligt att använda landsbygdsprogrammet för att lämna ut medel till mindre företag som drabbats av COVID 19. Vi har i Sverige inga sådana pengar kvar så vi kan inte göra detta.

Vi står inför en förlängning av nuvarande Landsbygdsprogram men vi vet inte vilka åtgärder som kommer vara öppna efter årsskiftet och vilka medel som finns. Jordbruksverket ska nu ta fram ett förslag och sedan ska regeringskansliet bereda detta tillsammans med budgetprocessen under hösten.

Från 2023 finns troligen ett nytt program på plats. Inom kort kommer det troligen bli en remiss av den nettobehovsanalys som tagits fram under våren. Det är ett dokument om vad CAP kan komma att bidra med från och med 2023. Jordbruksverket kommer få ett uppdrag ta fram åtgärder som ska gälla från 2023. Det ska de arbeta med i höst.

Det finns inget beslut om Landsbygdsnätverket. Landsbygdsnätverket är en naturlig del av CAP, även under förlängningsåret. Vi vet dock inte budget och TA-medel, som Landsbygdsnätverket går på. Den analysen påbörjas under hösten. Analysen om vad Landsbygdsnätverket ska göra efter 2023 har regeringskansliet inte påbörjat ännu, men det planeras möten med intressenter under hösten och en fortsatt dialog med nätverket.

Maria Ahlsved förmedlade information från **Bianca Burkardt Salazar,**

Näringsdepartementet om Havs- och fiskeriprogrammet. För det kommande programmet har Jordbruksverket fått förlängd tid att ta fram förslag till den 26e februari 2021. Jordbruksverket har levererat en behovsanalys med förslag till prioriteringar av mål. Och regeringen kommer återkomma till Jordbruksverket i juni gällande prioritering av mål. Vad gäller förhandlingar till nya programmet är mycket pausat i förhandlingsarbetet och det behöver krishanteras p g a Covid-19. Vad gäller ändringarna i Havs- och fiskeriprogrammet p g a Covid 19 trädde den 24 april 2020 en förordning i kraft för att se till fiskerisektorns behov. Bland annat har möjlighet till stillaliggande stöd införts, anpassat till Covid 19 situationen, så det finns ingen tidsbegränsning på 6 mån per fartyg som annars gäller. Stödet är efterfrågat i Sverige och regeringen vill implementera åtgärden men det krävs en programändring för idag finns den inte i programmet.

Maria Ahlsved berättade även att det har gjorts ändringar i regelverket för sammanhållningspolitiken och regionalfonden. Regelverket anpassas angående Covid 19. En budgetomfördelning är gjord. Regelverket ska även kunna finansiera rörelsekapital till små och medelstora företag och då behöver förordningar om regionala företagsstöd ändras. För programmeringen till kommande programperiod har Tillväxtverket, Boverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Vinnova fått i uppdrag ta fram ett förslag till nytt nationellt program. Åttiofem procent ska avsättas till ett mål ett som heter ”Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling” och till mål två om ”Ett grönare och koldioxidsmälare Europa”. Sex procent öronmärks till Hållbar stadsutveckling.

Förutom ett nationellt program har regionerna fått ett erbjudande att programmera de åtta programmen som också ska tas fram. Det ska vara klart den 15 okt men de kommer förmodligen få mer tid på sig.

En partnerskapsöverenskommelse ska tas fram. Tidplanen är att den ska lämnas till kommissionen den 15 december och den berör Regionalfonden, Socialfonden samt Havs- och fiskerifonden. Tidplanen utgår från att det i juli finns en överenskommelse om MFF planen (den långsiktiga budgeten), annars skjuts tidsplanen framåt.

Styrgruppen tog upp frågan om vilka förklaringar som finns om felräkningen på 900 milj. kr samt om hanteringen av bredbandspengarna. **Lina Andersson** förklarade att underskott på 900 miljoner var klart ganska sent. Det har varit IT-stöden som det varit problem med under hela denna programperiod och då främst det som gick till jordbrukarstöden. Det har varit möjligt att identifiera det här underskottet först nu. Det beror dels på utdata och dels på att det här IT-stödet gentemot länsstyrelserna inte har kunnat handlägga så fort som önskat. Jordbruksverket har fokuserat på att få det färdigt för att kunna betala ut pengarna. På totalen är det några procent på programmet. Det är svårt med mycket pengar, 37 miljarder kronor, att komma exakt rätt men naturligtvis borde man kunnat ha flaggat för det tidigare och tydligare. Ett underskott kan vara naturligt under lång tidsperiod men tidsaspekten är problemet. **Åsa Wolgast Broberg** tillade att det var fler som sökte miljöersättningar än vad som var förväntat. Det var ett större intresse som man inte beräknat, vilket inte har med IT systemet att göra. Det är inte enbart ett fel det som hänt. Vad gäller bredband är det en komplicerad programändring med många olika delar. De 200 – 300 miljonerna som riksdagen föreslås ska besluta om, motsvarar exakt det belopp som var planerat att dras in från bredbandsstödet. Det sker även andra omfördelningar som kan bero på prognoser om förväntade återflöden, budgetflexibilitet, förflyttningar av medel etc. för att lämna ut budgetposter. Det är svårt att beskriva i detalj.

Styrgruppen gav synpunkter om att det inte blir en förstärkning av bredbandsatsningen, utan det blir ett bibehållande även om man öronmärker pengar i vårandringsbudgeten. Vidare om att inom landsbygdsprogrammet måste alla beslut tas detta år. Eftersom det är i slutet av programmet med ett halvår kvar så kan det vara svårt utnyttja medlen för bredband och svårt sluta i tid om man inte har de specialkunskaper som krävs. På fråga om strategin för kommande IT system svarade **Jan Cedervärn** att detta nu har stort fokus för Jordbruksverkets ledning. Den utvecklingsryggsäck som funnits behöver klaras av så mycket som möjligt, för att få förutsättningar till en utveckling av nästa reform. Detta är väldigt resurskrävande, det som behövs finns inte och nu pågår en diskussion kring framtida resursramar. Manträt är att förändra så lite som möjligt inför nästa period för att kunna ha de rätta förutsättningarna. Förenklingar och så små förändringar som möjligt gäller. Det IT system som finns är dock inte tillräckligt bra utan nu görs omfattande renoveringar och strukturförändringar för att få bättre förutsättningar till löpande utvärderingsarbeten. Hur digitaliseringsmyndighetens medverkan ska se ut är ännu oklart.

Lina Andersson, förvaltningsmyndigheten, berättade att mycket av det som departementet rapporterat om är det som förvaltningsmyndigheten jobbar med. Jordbruksverket överlag jobbar nu utifrån en ny verksamhetsstrategi. Den dockar väl an till de mål som finns i Landsbygdsprogrammet och i Havs- och fiskeprogrammet om att främja en ökad och hållbar matproduktion, god djurvälstånd i hela Sverige och att bidra till en levande landsbygd. Verksamhetsstrategin handlar om hållbar livsmedelsproduktion (ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar) och ökande matproduktion som också dockar an till den svenska

livsmedelsstrategin. Den handlar även om miljömålen, djurhälsa och djurvälstånd. Som förvaltningsmyndighet för landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet så fungerar denna verksamhetsstrategi mycket bra. Mycket i verksamhetsstrategin ligger som grund när Jordbruksverket lägger förslag till utformningen av kommande CAP, förlängningsåren för Landsbygdsprogrammet och även för det kommande Havs- och fiskeriprogrammet.

Vad gäller kommande Havs- och fiskeriprogrammet finns det en del förseningar och Jordbruksverket har skickat ett förslag på behovsanalys till Näringsdepartementet. Den är på gång att bli politiskt förankrad. Jordbruksverket jobbar med att skriva utkast till åtgärdstexter utifrån den behovsanalys som är framtagen efter samråd med intressenter. Efter besked från regeringskansliet kan det bli ett dialogmöte om de åtgärder som föreslås. För det befintliga Havs- och fiskeriprogrammet får man se vad som kan gå över och bli Coronastöd. För både kommande och nuvarande uppdrag kommer det snabba uppdrag hela tiden. På totalen förslag på åtgärder i kommande program är det färre åtgärder än dagens men med liknande inriktning både mot konkurrenskraft och miljödelar för fiske och vattenbruk.

För nuvarande Landsbygdsprogrammet är det nu en hektisk period för att ta hand om de nu stoppade stöden. De nyaste som stoppades i senaste veckan var 50 milj. kr till kompetensutveckling samt 45 milj. till samarbetsåtgärden. Det är en dialog nu med Sametinget, länsstyrelserna och Skogsstyrelsen om vilka pengar som är bäst att dra för att påverka så lite som möjligt. Det finns pengar fortfarande kvar som kan beviljas. Det som är viktigast behöver behållas fram till förlängningsåret som startar vid nyår då förhoppningen är att nya pengar finns för kompetensutveckling och samarbetsåtgärden. Utöver detta är det drygt 100 milj. som tas från miljöinvesteringar till våtmarker och 10 milj. kr till klimatinvesteringar (energieffektivisering, gödselbrunnar och sådant som minskar ammoniakavgång). Precis som det lades tillbaka pengar till bredband så blir det omfördelning av det som är draget för våtmarker så att 15 milj. kr kommer att gå till natur- och kulturmiljö (dock oklart vad det ska gå till). Det är en process som pågår hos alla stödmyndigheter just nu. Detta anknyter till den programändring som ska vara klar före sommaren som handlar om Jordbruksverkets förslag till hur pengarna ska användas under förlängningsåren. Det finns ett övergripande dokument inskickat till Näringsdepartementet med förslag på stödåtgärder. Livsmedelsstrategin och miljömålen är grunden i förslagen och vissa stöd föreslås finansieras nationellt. Där det redan finns finansiella nationella stöd så vill Jordbruksverket att de finansieras nationellt. Bredband är ett sådant exempel där det nu finns ett nationellt stöd och det vore enklare om det inte finns dubbla stödmöjligheter som måste synkas med varandra. Dubbla stödmöjligheter bör överlag inte finnas i programmet varför även det som gäller allmän landsbygdsutveckling bör fokuseras inom Leader.

Stabilitet och förenkling pratas det mycket om. När det gäller stabilitet är det viktigast inom jordbrukarstöden. I jordbruket planerar man för år efter år, så det behövs en stabilitet så verksamheten kan ske utifrån det. Bra då att hitta förenklingar, exempelvis att ta bort åtagandeplanerna i kommande CAP.

När det gäller antalet stöd så finns dessa främst inom projekt- och företagarsstöden, eller PoF-stöden. Där finns väldigt många budgetposter, upp emot 1200 budgetposter och ca 70 olika åtgärder. Där behöver programmet fokusera via sammanslagningar alternativt att inom landsbygdsutvecklingen flytta över till Leader.

Möjligheterna till andra förenklingar ligger mycket inom kontroll- och sanktionssystem, se över hur handläggningen kan bli smidigare, hitta schabloner, etc.

Det är snabba ryck överlag just nu. För de delar som rör förenklingar i förlängningsåret och i kommande CAP finns ett uppdrag för en förenklingsgrupp som nu håller på att tillsättas.

Styrgruppen tog upp frågor om hur informationen om neddragningarna delas och om Övervakningskommitténs (ÖK) roll (Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna och andra stödmyndigheter bedömer neddragningarna inom åtgärder för kompetensutveckling och samarbete, neddragningarna beror på vilka aktiviteter som pågår inom länen, regeringen fattar beslut med förslag till kommissionen och ÖK ska formellt sätt höras. Det finns ett officiellt dokument med programändringarna som skickats till ÖK och som kansliet skicka ut till styrgruppen.)

Maria Gustafsson informerade att vad gäller förenklingsgruppen så har Jordbruksverket även en diskussion med nätverkskansliet om det finns någon samverkansmöjlighet. Men ännu har inga detaljer diskuterats.

6. Frågor på utskickad lägesrapport

Maria Gustafsson kommenterade utsänd lägesrapport. Det blir tre webinarier i nästa vecka. Ett med *Josefina Sysner* om utveckling av förändringar om hur man hanterar krympande landsbygdsområden men ändå skapar funktionalitet. Nu ser hon även på hur detta kopplas till Corona. I stället för på landsbygdsriksdagens seminarium om *smarta landsbygden* blir det ett webinarium. Sedan ett tredje webinarium den 8 juni om [Farm to fork](#).

Podcasten Landet har ett ökat lyssnarantal troligen beroende på lanseringen av slow TV satsningen. Landet finns även på Spotify med 8100 lyssningar sedan oktober, detta har tidigare inte varit med i statistiken. Styrgruppen uppmanas leverera vardagsfilmer, från hela landet till poddens SlowTV-koncept.

Styrgruppen tog upp frågor om förändringar i lyssnandet på poddar och deltagare i webinarier (för podden kan det vara en Corona effekt med utökat lyssnade, för webinarierna är det en stabil ökning av deltagare live, medan en minskning av de som tittat på repriserna), om forskningens deltagande i arbetsgrupperna, exempelvis med involvering av SLU och Linköpings universitet i EIPs arbetsgrupp (EIPs arbetsgrupp arbetar nu mycket med spridning, Fiske och vattenbruksgruppen jobbar nära SLU och RISE)

Styrgruppen beslutade

att godkänna lägesrapporten

att uppmuntra ordföranden och kanslirepresentanter att mer aktivt engagera forskare i arbetsgrupperna.

7. Fastställa mål och föreslå tema för digital nätverksträff

Maria Gustafsson informerade om utsänt material angående mål och tema för nästa digitala nätverksträff. I materialet fanns med utfalls- och resultatindikatorer som en arbetsgrupp med representanter från kansliet, Tillväxtverket samt SKR tagit fram. Gruppen har jobbat fram ett material som man vill gå ut med till länsstyrelser och regioner för att be dem vara med som regionala arrangörer. Upplägget är samma som vid förra tillfället d v s nationellt gemensamt program med fysiska träffar regionalt. I den fortsatta processen kommer de regionala arrangörerna, d v s länsstyrelser och regioner, tillsammans vara med och utforma upplägget. Nu behövs det fastställas vad träffen ska gå ut på. Arbetsgruppen har tagit fram förslag på teman,

dessas ska skickas ut till de regionala medarrangörerna för omröstning och synpunkter. Tidpunkten blir den 10 januari 2021.

Utfalls- och resultatindikatorer liknar det som förekommit vid tidigare träffar. Exempelvis att minst hälften av medlemmarna ska ha deltagit, en träff i varje län, minst 90 % ska tycka det var värt det tid och pengar att delta, minst 90 % uppger att de fått nya kunskaper, minst 75 % uppger att de har nytta av den information de fått samt minst 50% uppger att träffen förbättrat samarbetet med andra organisationer och myndigheter.

Teman handlar om landsbygdspolitiken, hållbara lösningar, innovation, ideal för livskvalitet och om utvecklingskraft. Tanken är att ha ett övergripande tema som är nationellt samlande. Sedan fylls detta med ett program. Temat ska bygga på regionala behov därför röstar regionala medarrangörer fram temat. Det finns ett huvudtema och sedan växlas det mellan nationell sändning och vad som sägs regionalt (återkoppling, erfarenhetsutbyte). Diskussionerna förs regionalt.

Kansliet söker OK från styrgruppen om detta kan vara utfall och resultat och att arbetet kan fortsätta ihop med Tillväxtverket och SKR.

Styrgruppen gav synpunkter på upplägget såsom:

- Förtydliga syftet, det resultat som ska uppnås, och kopplingen till teman. Hur kan regional samverkan för genomförandet av landsbygdspolitiken stärkas?
- Teman bör ta hänsyn till att det inte alltid finns samband mellan livskvalitet och nivån på tillväxten av befolkningen i en region, samt att man bör uppmärksamma utvecklingskraft även i växande regioner.
- En möjlighet kan vara att de olika teman alternativt fördelas nationellt utifrån deltagarnas intresse och inte regionalt. Det första temat skulle kunna vara ett paraply, sedan resten parallella sessioner.
- Det kan vara en negativ formulering säga hur vi tar tillvara i utvecklingskraft i krympande kommuner och regioner. Kan man istället skriva hur stimulera utvecklingskraft i krympande regioner/kommuner som en möjlighet att vända trenden?
- Bra belysa utvecklingskraften i civilsamhället och hur den kan kanaliseras via Leader.
- Träffen bör genomföras på samma sätt överallt, annars riskeras ett A och B-lag. Det är en nationell nätverksträff och inte regionala träffar som har en uppkoppling nationellt. Detta ska vara istället för att träffas fysiskt nationellt och regionalt.
- Det vore en fördel om det är ett rent digitalt möte rätt igenom. Även de regionala diskussionerna kan ske digitalt. Kunskapen för den typen av uppkoppling finns där man ser varandra som deltar regionalt. Med de digitala verktyg som nu finns kan stora plenum där alla deltar genomföras, och sedan kan också varje region ha sina egna möten digitalt. Att beakta är dock att i enkätsvaren i intressentdialogen var det många som vill ha fysiska möten.

Styrgruppen beslutades

Att ställa sig bakom förslaget till utfall och resultat för nätverksträffen enligt utskickat pm.

Att kansliet och arbetsgruppen tar till sig styrgruppens synpunkter som medskick vad gäller formen för genomförandet och formuleringar av teman.

Att arbetsgruppen ges möjlighet ta kontakt med styrgruppsledamöter för konkretisering av synpunkterna.

8. Fördjupad lägesrapport från arbetsgruppen Fiske och vattenbruk samt från MATtanken

MATtanken

Eva Sundberg, Landsbygdsnätverkets kansli berättade om läget i projektet MATtanken, som syftar till att bidra till hållbara offentliga måltider. Projektet har varit igång sen våren 2018 och det blir förlängd finansiering t o m 2022. Projektet är medfinansierat av LRF och Sveriges konsumenter och handlar om hela kedjan kring offentliga måltider. Det finns en webbplats som är grunden i projektet. Idag ligger ett 70-tal artiklar där med fakta och inspiration kring offentliga måltider. 13 webinarier är genomförda och nästa kommer att handla om kött i offentliga kök. Förra webinariet handlade om ursprung på livsmedel i offentliga kök och som genomfördes ihop med branschföreningen Kost och Näring. Detta för att göra det tydligare om var maten kommer ifrån i offentliga kök. I morgon är det en upphandlingsdag på tema fisk ihop med länsstyrelsen och regionen i Västra Götaland. Det ska då handla om hur man kan få in mer hållbar svensk fisk i de offentliga köken. Det blir Den offentliga måltidens dag den 15 oktober och på projektets webbplats kan kommuner och andra anmäla aktiviteter. Det ska den dagen genomföras mycket aktiviteter med engagemang runt den offentliga måltiden och är en förstärkning av ett initiativ som måltidsakademin har sen flera år tillbaka.

MATtanken blev ett projekt inom Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Gröna näringar. Eftersom Eva Sundberg tidigare jobbade på Livsmedelsverket och var med i arbetsgruppen var det där en bra diskussion kring offentliga måltider, och då föddes tanken att det behövdes särskilt jobbas med denna fråga. Det var en process i sig med kartläggningar mm. I styrgruppen är Nils Lagerroth ordförande och så finns det där med representanter från Livsmedelsverket, Sverige konsumenter och LRF. Denna neutrala plattform är en framgång för MATtanken och det är bra att MATtanken är placerad vid Landsbygdsnätverket.

Tematiska gruppen för Fiske och Vattenbruk

Veronika Andrén, Landsbygdsnätverkets kansli pratade om den **Tematiska gruppen för fiske och vattenbruk**. Tidigare var Magnus Nordgren projektledare och Veronika Andrén jobbade tidigare med dessa frågor inom Jordbruksverket. Gruppen kommer ha en del aktiviteter som drar över in i kommande år. Till hösten är det planerat en serie med fyra webinarier om vattenbruk, ihop med bl a SLU, Göteborgs universitet och RISE. Detta görs ni istället för medverkan på Almedalen. Planer finns på att spela in tre nya poddar vattenbruk på Gotland gällande akvaponik, spökfiske och effekter av fiske och vattenbruk av Coronapandemin. Det finns två goda exempel som ska skrivas om i artiklar. Det finns en digital handbok som heter ”Fiske – vad är det som gäller?” och som riktar sig främst mot den offentliga upphandlingen. Den håller på att uppdateras.

Det finns fyra stycken insatsområden. **Insatsområde ett** handlar om att ”Förmedla kunskap om mindre miljöbelastande system”, vilket är centralt för fiske och vattenbruk där man måste förhålla sig till de miljömål som finns. Flera aktiviteter har gjorts och nu ett som heter ”Visste du att ... om fiske och vattenbruk” med 10 artiklar. Det blir även korta filmer som beskriver missuppfattningar inom fiske och vattenbruk. En ny aktivitet är en webinarieriserie som kallas ”Hållbart från norr till söder” som också är vattenbruksinriktad. Det kan även bli en träff på KSLA i december.

Insatsområde två ”Stärka hållbar konkurrenskraft” handlar främst om kommunikation med konferenser och seminarier. Aktiviteterna är:

- Kustfiskarelyftet (Leader Gästrikebygden och Mittland plus.), en konferens om yrkesfisket i Östersjön som är framflyttat till 22 oktober.
- Fiskeforum 2020, om fritidsfiske och fisketurism, är också framflyttad till oktober – (Kungen brukar vara med som laxens beskyddare).
- En ny aktivitet om värdet av ökad lokal/kommunal självförsörjning av livsmedel (om sjömaten). Det blir en fortsättning av arbetet som gjorts med offentlig upphandling.

Insatsområdet tre handlar om att stödja hållbara förvaltningsmodeller. Två rapporter är framtagna på temat ”Värden i svenskt yrkesfiske”. De är upphandlade tillsammans med Jordbruksverket och skrivna med hjälp av Agrifood/SLU. Den första rapporten handlar om kartläggning av ekonomiska värden inom yrkesfisket. Sedan en rapport om det regionala fisket och olika typer av fiske, ”Var är det lönt att fiska”. I november kommer ytterligare en rapport om ”Yrkesfisket och kustsamhällets attraktionskraft.”

Det blir ett Dialogforum i Halland för dialog mellan länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och yrkesfisket. Caroline Karlsson har jobbat med detta och en artikel kommer på hemsidan framöver. Detta initiativ lever vidare efter att gruppen initierat starten.

Insatsområde fyra handlar om att främja ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk. Det har varit svårt hitta aktiviteter inom detta område. Det är inte lätt få in nya yrkesfiskare beroende till stor del på bristande lönsamhet. Även diversifiering ingår i detta insatsområde.

Under hösten 2020 och våren 2021 ska projekten avslutas, utvärderas och man ska ta fram vad som ska tänkas på inför nästa programperiod. Det blir även en skriftlig summering och utvärdering.

Det blir även ett arbete parallellt med det vildsvinsprojekt som Jordbruksverket har fått ihop med MATtanken. Det blir även en Leaderträff i januari nästa år. De håller sig till budgeten men det blir sparsamt med aktiviteter under 2021.

Eva Sundberg kompletterade informationen om Fiske och vattenbruk om samarbetet med MATtanken gällande de problem för fiske och vattenbruk som blivit på grund av Corona krisen. Fisken växer ut kassarna på grund av att restaurangerna inte köper fisk som tidigare. De offentliga måltiderna skulle då kunna köpa in fisken. Information har då spridits om hur läget är till den offentliga sektorn och till odlarna/fiskarna så att de ska kunna hitta varandra. Många kommuner hörde av sig till Veronica Andrén för att kunna knyta ihop köpare och säljare. Det är dock inte så enkelt, det är olika försäljningskanaler till det offentliga jämfört med till restaurangerna. De har fått ut en del fisk till restaurangerna, lite röding och lite regnbåge, från kassarna men inte så mycket som det behövdes. Dock har många aktörer lärt sig mer.

Styrgruppen tog upp frågor om att det kan bli ett motsvarande nytt projekt nästa programperiod om det blir en öppning för det i skrivningen av kommande havs- och fiskeriprogram, om bra exempel på mervärden och korsbefruktningen mellan landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet exempelvis inom offentlig upphandling och inom generationsskiftesfrågorna, om att samarbete finns även mellan GN affärsmöjligheter och Jordbruksverkets vildsvinsatsning, om samarbeten mellan Naturvårdverket och Havs- och vattenmyndigheten, om att Landsbygdsnätverket är en viktig opartisk plattform, som knyter ihop olika aktörer viktiga för

fiskenäringen som annars inte samarbetat, samt att Landsbygdsnätverket fungerar som en plattform för att främja konsumtionen av fisk.

9. Resultaten från enkäten om behoven i framtida nätverk – introduktion till diskussion om slutsatser och nästa steg i intressentdialogen.

Maria Gustafsson och Veronica Andrén informerade om resultat från enkät utsänd till medlemmarna om kommande landsbygdsnätverk samt om den kommande processen med intressentdialogen. Fokus är på framtiden för att kunna ta nästa steg vidare. Styrgruppen ska bli en input till de viktiga teman som ska diskuteras i kommande intressentdialog som fördjupningsfrågor. Medskicket från styrgruppens diskussion går till kansliet och till styrgruppskommittén (Åse Clason, Martin Olauzon, Mathias Mellgren, Sofia Björnsson och Marianne Wetterin), som jobbar vidare med intressentdialogen.

Totalt 74 medlemsorganisationer har svarat på enkäten. En sammanställning av enkätsvaren har skickats ut till styrgruppen och på mötet gjordes en genomgång av svaren.

Exempel på svar är att bland de som svarat på utsänd enkät till medlemmarna är det 65 som svarat att de vill ha en aktiv roll framåt. Enbart åtta vill ha en passiv roll och 26 har inte svarat på just den frågan. Ett axplock av svar från enkäten vad gäller behov av neutral arena och att knyta samman olika sektorer presenterades samt behov av teman inom de gröna och blå näringarna och inom miljö- och klimat.

I en sammanställning av teman (alla svaranden fick ange tre teman) som de svarande ser behov av framöver vad gäller gröna näringslivet är det olika ”kluster” av fritextsvar som rör jordbruket i en helhet med diversifiering, AKIS/kunskapssystem, livsmedelproduktion (som även kan beröra det blåa näringslivet) och skogen. För det blåa näringslivet lyfts mycket om balansen mellan miljö och näring och förnyelsen inom näringen. Vad gäller miljö- och klimat rör några fritextsvar markanvändning och naturvärdena på landskapsnivå, miljön kopplad till andra hållbarhetsaspekter och även koppling till krisberedskap samt havsmiljö och att nätverket kan knyta ihop flera nivåer.

Andra fritextsvar berör natur, kultur och besöksnäring. Några svar berör digitalisering, stöd och finansiering (allt från stöd och förenklningar i programmen till nya former av finansiering), vad gäller temat inkludering så berör det processer för inkludering/medskapande samt ungas inkludering och möjligheter samt en del om integration.

Av de fritextsvar som berör bredare landsbygdsutveckling och lokal utveckling finns kluster av svar såsom att nyansera bilden och synliggöra möjligheterna för landsbygdsutveckling (vidareutveckla och ta över en mer långsiktig roll vad gäller konceptet landsbyggare och även kopplingar till resiliens och landsbygdsutveckling för att bygga en stark och inkluderande samhällsgemenskap). Det gäller dels ren lokal utveckling inklusive metoder, såsom LEA (Lokal ekonomisk analys) metoder och dels det som kan kopplas till service, infrastruktur och tillgång till utbildning i samhället.

Sedan listas även behoven av aktiviteter och erfarenhetsutbyte och att vara en arena för interaktion. Stor tyngd finns i svaren på att kunna resonera, reflektera och utveckla tillsammans.

Underlaget med slutsatser skickas om till styrgruppen tillsammans med de olika klustren.

Mötet ajournerades

10. Slutsatser och beslut om nästa steg i intressentdialogen

Maria Gustafsson gick igenom upplägget för denna punkt och de tre frågor som ska diskuteras i grupper. Först ska mötet i grupp ta fram de viktigaste slutsatserna från enkätsammanställningen utifrån vad som är viktigt att lyfta och poängtera. Sedan tas upp de förslagsvis fem teman som fokusgrupper ska hantera. Dessutom bra om mötet hinner påbörja ta fram de intressenter som särskilt ska vara med i fokusgruppssamtalen. Även de tematiska arbetsgrupperna ska få med sig frågorna i den fortsatta processen.

Det har kommit in ytterligare svar i enkäten som det inte funnits tid att beakta, men det är inget som ändrar på resultatet i sammanställningen av enkäterna.

Fokusgrupperna är till för att bland annat fånga upp viktiga aktörer som inte har svarat.

På den websida med information som skickades ut till de som fick enkäten, fanns även med målen i de politikområden som nätverket ska jobba gentemot. Utgångspunkten var CAP målen, men hur dessa även finns i andra politikområdena. Det fanns även med en bilaga med förslaget till förordning för den gemensamma jordbrukspolitikerna där det beskrivs vad nätverket förväntas jobba med och de mål som finns för nätverket. Detta ligger med i framtidsdiskussionen.

En del av de som representerar Leader har svarat bara LAG ledamot men de som svarat både Leader och organisation har bokförts som organisationsrepresentant. Det är inte dubbelt bokfört.

Mötet delades in i olika mindre grupper:

Fråga ett: Viktigaste slutsatser om framtida nätverks funktion

Kommentarer gavs från styrgruppen på svaren för den första gruppfrågan:

- Viktigt att synliggöra alla intressen och lyfta fram potentialer som inte alltid lyfts fram. Nätverket har en viktig roll att se potentialer på landsbygden som inte ses i den stora mainstreamade debatten. Allt ifrån olika näringar till olika förutsättningar och möjligheter som finns.
- Vilket nätverk avses? Var ska gränserna sättas? Är det ett CAP-nätverk eller det är ett Landsbygdsnätverk. Vi vet ju inte vad CAP kommer att innehålla. Det var svårt veta vad som nätverkets funktion ska vara när gränserna inte är klara.
- Viktigt knyta ihop olika perspektiv. Nätverket är ett nationellt partnerskap som samlas för olika frågor. Man kan se skärningar mellan olika delar i landsbygdsprogrammet på nationell nivå om hur det samverkar. Det blir en syntetisering. De mjuka frågorna som man inte alltid kan ta på kommer fram i nätverket.
- Det finns två olika ingångar, dels landsbygdsprogrammet och dels den breda landsbygdspolitiken. Det är viktigt att nätverket har dessa bägge roller. Det finns ett gemensamt intresse där alla vill ha en utveckling på landsbygden. Det är något som förenar och kan även förändra våra egna synsätt.
- Kopplingen till EU nivå viktig där Landsbygdsnätverket kan omsätta det som finns på EU nivå till mindre grupper. Viktigt ta in goda exempel från Europa kan då tas in i Sverige och omsättas i mindre orter.
- ”Smart villages” har hittills hanterats på ett bra sätt. Bra om det kan tas in i debatten. Den typen av frågor som dykt upp har nätverket gjort bra. Bra också med att hitta samarbetspartners. Nätverket är viktigt även för mindre föreningar, inte minst viktigt för det europeiska samarbetet.

- Den tematiska gruppen för fiske och vattenbruk har varit en jättemöjlighet för olika intressen att samlas. Alla har inte samma åsikter och samma mål, men det uppkommer dialoger och de pratar på ett sätt som de annars i Sverige inte skulle kunna göra. En neutral part att ha samtal och dialog på.
- Det behövs en beredskap för fördjupningsbehoven eftersom det handlar om sju år framöver.

Fråga Två: Vilka är fördjupningsteman för fokusgrupperna.

Gruppdiskussionen gav följande ordmoln via menti (varje person ner sina tre viktigaste teman):

Vilka är de viktigaste fördjupningsteman för fokusgrupperna?

15

Alla väljer ett tema man vill lyfta speciellt:

- **Innovation** är centralt för utveckling inom alla områden som vi berör inom Landsbygdsnätverkets ram. Vi behöver utveckla innovationssystem på olika sätt. Det är en central del i nätverkets roll.
- **Lokal utveckling.** Jag jobbar med det. Det är lika brett som det löser samhällsutmaningar.
- **Omställning** Det är ordet för dagen ända upp i regeringskansliet. Spännande, och vi kan spela in landsbygdens roll i den omställningen.
- **Entreprenörskap.** Det är olika definitioner. Det behövs ihop med innovation. Först behövs innovation men sen behövs entreprenörskap för att det ska bli en förändring, för att man ska få en förändring och omställning.
- **Lokal utveckling,** där ligger mycket annat, även livsmedelsförsörjning, hållbarhet etc.
- **Livsmedelsstrategi,** där kan den enskilde, företag och myndighet göra stor skillnad. Då kan de olika gröna och blå näringarna utvecklas.

- **Biologisk mångfald** – om man vill ha det så omfattar det även ett lönsamt lantbruk för att kunna beta hagmarker utan att bonden behöver känna klimatskam. Det innefattar även innovation med digitaliserad betesdrift, hållbarhet mm.
- **Livsmedelsstrategin** – många av orden i ordmålet ingår i livsmedelsstrategin, ex innovation, konkurrenskraft, kompetensutveckling, företagande på landsbygden och mycket kring miljö. Livsmedelsstrategin är det politiska målet och ett av de viktiga målen för det kommande nätverket.
- **Hållbarhet** – allt vi gör ska hålla i längden, inkl. lokal utveckling, innovativt tänk, entreprenörskap, livsmedelsstrategin, fisket, biologisk mångfald etc.
- **Entreprenörskap** – inte bara utifrån den smala och närliggande definitionen. Det behövs företagare i Sveriges landsbygder. Det behövs ett entreprenöriellt förhållningssätt hos fler av oss. Ex samhällsentreprenörskap. Det är enskilda personer som spelar roll. Vi behöver hitta de som gör förändring och omställning och som leder till hållbarhet.
- **Yrkesfisket** – det ryms inom de olika orden. Det blir fel om det blir det småskaliga fisket utan det är yrkesfisket som jag vill stå för.
- **Omställning** är framåtblickande, och det är en brådska.
- Kopplat till CAP så finns det horisontella mål om **digitalisering** och **kunskapssystemet**.

Maria Gustafsson summerade att nu finns ett antal teman som går in i vartannat. Förslaget nu är att vi tar med dessa in i mötet med styrgruppsutskottet. Där ringas de konkreta frågeställningarna in för att ta med till fokusgrupperna. När frågeställningarna är klara skickas det sedan ut till alla i styrgruppen så att styrgruppen kan föreslå vilka viktiga aktörer som skall bjudas in särskilt för att diskutera de fem olika teman.

Styrgruppsutskottet med kansliet tar hand om dessa svar och bestämmer vilka fokusgrupper det blir.

Det kan behövas hjälp från styrgruppen att leda samtalen i fokusgrupperna.

Personer från styrgruppen leder mötet i fokusgrupperna och kansliet för anteckningar. Det görs efter en modell vi tidigare jobbat med tankesmedja. Anteckningar som förs under mötet skickas ut och justeras av deltagarna.

Regeringskansliet kommer att fundera på ramarna för kommande Landsbygdsnätverk i höst. Processen med fokusgrupper kan då ske t o m augusti runt de olika temana. Bra om allt är klart till nästa styrgruppsmöte i september.

Fråga 3: Vilka aktörer saknar vi för dessa teman?

- **Rådgivningsaktörer** saknas – den samordnande rådgivningsaktören är inte medlem än i nätverket. Det har stor påverkan på framtida AKIS. Aktörer kopplat till AKIS är viktiga få med.
- **Nötköttsproducenterna** har inte besvarat enkäten och fler producentorg i både de gröna och blå näringarna har inte svarat. Även **naturturimsföretagarna** har inte svarat. Fler **branschorganisationer** behöver vara med.
- **Primärproducentorganisationer** saknas

- Flera **ungdomsorganisationer** har inte svarat och det vore intressant få med. Även **ALMI** har inte svarat. **SIOS** har inte svarat som ändå är aktiva. Även **omställningsnätverket** har inte svarat och inte heller **hembygdsförbundet** har svarat.

Maria Gustafsson summerade att när kansli och utskott ringat in temafrågorna kontaktas styrgruppen för att få in förslag på intressenter.

11. Ekonomisk rapport och beslut om revidering av budget.

Maria Gustafsson redogjorde för utsänt förslag till reviderad budget. Det bör överföras medel från ENRD/Farnets budgetpost till posten erfarenhetsutbyte generellt. Det är inte säkert det behövs men bra om man kan ta höjd med att täcka upp med 50 000 kr ytterligare. Anledningen till att vi inte har förbrukat dessa medel beror till stor del på att NRN-träffen genomfördes digitalt. Det finns intresse för Rural Lab nästa år och att Landsbygdsnätverket är värd för det. Det får tas ställning till senare och bör dock inrymmas med denna marginal på 50 000 kr. Posten erfarenhetsutbyte generellt skall även finansiera landsbygdsriksdagen med 200 000kr nästa år.

Sedan behöver vi överföra 30 000kr av reserven till kommunikation generellt p g a det ligger på ett högt nyttjande. Det beror på att podden kostat mer, bl. a p g a Slow tv och arvodering till en del medverkande. Bra om det går att omföra 30 000kr till budgetposten kommunikation generellt från reserven.

I övrigt så är det en låg förbrukning p g a att en del verksamhet stannat av och senarelagts p g a Corona krisen. En del aktiviteter har varit digitala istället för fysiska och det har inneburit mindre kostnader. Det finns verksamhet planerad för att uppfylla målen. Därför behöver vi så småningom även överföra medel in i nästa år.

Om det blir en förlängning av innovationsstödet nästa år behöver detta backas upp med innovationssupporten. Det kan innebära en omfördelning av medel inom en budgetpost som täcker EIP, nya affärsmöjligheter.

Styrgruppen beslutade

att överföra medel från budgetposten ”ENRD/Farnet” till budgetposten ”Erfarenhetsutbyte generellt” med max 50 000 kr”.

att omföra 30 000 kr från reserven för att täcka ökade kostnader inom budgetposten ”Kommunikation generellt.”

att i övrigt godkänna den ekonomiska rapporten.

12. Nya medlemmar

Ett enskilt företag, PI-Li Design, har sökt medlemskap. Ingen i kansliet känner till detta företag. Enligt stadgarna tas inte enskilda företag in som medlemmar i nätverket så därför föreslås ett avslag.

Styrgruppen beslutade att avslå medlemsansökan från Pi- Li Design.

13. Övriga frågor:

Thomas Norrby informerade om det regeringsuppdrag SLU fått om att kartlägga regional landsbygdsforskning. Det ska stärka forskning om landsbygderna. För det behöver man identifiera vad som menas med landsbygdsforskning, vad är det och hur hittar man det? Det är

ett öppet fält och man har gått igenom hemsidor för universiteten etc. för att hitta forskning och forskare. Och sedan skickat ut en enkät till dessa för att ta reda på vad de gör, hur de jobbar, samverkar etc. 244 forskare har identifierats och 156 har svarat.

Avsikten är att hitta former för samverkan så det de gör synliggörs utåt.

Uppdraget är en engångsinsats och de försöker då vara operativa. De har bett forskarna komma med förslag i ansökningar på vad man kan göra, ex skapa forskarnätverk eller rigga forskarkonferenser. Kriterier kan vara nya nätverk och unga forskare, flera olika discipliner och flera lärosäten. 15 ansökningar har kommit in och medel har getts till 10 av dessa som nu är igång, bl. a med forskarmöten för att formulera sina fält och ta fram ytterligare ansökningar.

Det finns Twitter och blogg och webinarier och det kan tas fram forskningsöversikter inom vissa teman utifrån vad som kommit fram i enkäten.

Nu planerar man ta fram de forskare som kan vara de mest intressanta. De vet dock inte vilka de är. Ca 20 % identifierar sig som landsbygdsforskare och 19 % procent som regionala forskare men huvuddelen identifierar sig som varken eller men gör tillämpningar med landsbygdsforskning.

Det finns några högsäten där forskare håller på med landsbygd. SLU och Karlstads universitet sticker ut. Det är otroligt många fält med många discipliner. De försöker hitta det som bidrar med utveckling till landsbygden.

De frågor som lyfts är relation stad o land (50 % tycker det är viktigt), innovation, företagsutveckling, entreprenörskap och demografin är i topp av frågor de jobbar med.

De största utmaningarna enligt forskarna är samhällsplanering, försörjning och välfärd. Sedan rättvisefrågor mellan stad land, ojämställdhet, näringslivsutvecklingsfrågan.

En fråga i enkäten var om hur de samarbetar mellan varandra. Det finns många högsäten, ex SLU och Karlstads universitet som samarbetar med varandra. Det som behöver för samarbete är mötesplatser och finansiering för detta.

Vad gäller forskningsfinansiering är Formas en viktig part för finansiering. Även europeiska program typ Horizon är viktiga. Drygt 25 % får interna medel samt det finns även regionala och nationella myndigheter med som finansierar. Många samarbetar vilket kanske inte är så konstigt i ett sådant tillämpat område.

Bland utmaningarna upplevs det av forskarna att det är ganska politiserat och policydrivet. Andra utmaningar ligger i hur man förankrar och tillämpar i lokal praktik till nästa steg, vad gäller genomförande (det behövs forum och det saknas meritering och det finns ingen forskningstradition i Sverige på samma sätt som i andra länder) och att oerhört mycket tid läggs på att söka pengar på det man vill göra.

De 10 som fått pengar handlar bl. a om lokala civilsamhällen, hållbar landsbygdsutveckling, multidisciplinärt forskarnätverk i landsbygdsfrågor (olika högsäten har fått pengar), Agricultural Labour, Rapid and radical changes in sparsely populated areas (om migration och integration), berättelser om bär i Norra Sverige, service/infrastruktur samt konferenser om jämställdhet i skogen och om krympande geografi.

Thomas skickar bilderna från presentationen till styrgruppen. Twitterkontot är @SLU_UppdragLand . Det har varit webinarium om projektet och det är ett bra samarbete med

Tillväxtverket. Det blir även en konferens den 15 okt med Reglab och med SKR och Tillväxtverket för forskare och praktiker.

14. Avslutning

Jan Cedervärn tackade de närvarande och avslutade mötet.

Förda anteckningar

Nils Lagerroth

Justeras

Åse Classon

